

İngiltere’de İki Farklı Üniversite Kütüphanesinin Projeleri*

The Projects of Two Different Universtiy Libraries in England

Muhittin Gürbüz**

Öz

21.yüzyılın ihtiyaçlarına cevap vermek için kütüphaneler değişiyor. Rekabetçi ortamda kütüphaneler hem cesur ve yenilikçi olmak, hem de kendi topluluklarını farklı kılmak adına ayrıcalıklarını, değerlerini ve etkilerini göstermek zorundadırlar. Bu çalışmada, İngiltere’deki iki farklı üniversite kütüphanesinin projeleri hakkında bilgi verilmektedir. İlk olarak, Warwick Üniversitesi Kütüphanesi’nin (WÜK) ‘Mutlu Ders Çalışma’ (Study Happy) projesi anlatılmaya çalışılmıştır. Bu projeye, kütüphanenin geleneksel görevi olan bilgi verme hizmetinin yanında, çeşitli etkinlikler düzenleyerek, kullanıcılarına rahat bir ders çalışma ortamı sağlama amaçlanmıştır. İkinci olarak, Bath Spa Üniversitesi Kütüphanesi’nin Okumalar ve Haklar (Reads and Rights) projesi dile getirilmiştir. Bu projeye, kitaplar ve kütüphaneler eşliğinde eşitlik ve çeşitlilik konularında düşünmeyi ve konuşmayı kamçulamak amaçlanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Üniversite kütüphaneleri; eşitlik; çeşitlilik; Warwick Üniversitesi; Bath Spa Üniversitesi; İngiltere.

Abstract

To respond to the changing needs of the 21st century, libraries are changing and must continue to change. In a competitive area, libraries either have to be brave and innovative or have to demonstrate their relevance, value and impact to make their community difference. In this study, information was given about the projects of two different universtiy libraries in England. Firstly, Study Happy project of Warwick University Library was mentioned. With the project, besides the information service which is traditional task of library, by organizing various activities aimed at providing a comfortable learning area for its users. Secondly, Reads and Rights project of Bath Spa University library was expressed. The main aim of the project is to stimulate thinking and conversations about equality and diversity and at the same time about books, reading and libraries.

* Chartered Institute of Library and Information Professionals (CILIP) in aylık dergisi olan CILIP Update Ekim 2016 sayısında yayınlanan iki makalenin çevirileridir. Makaleler için bkz. CILIP Update digital version ayrıca bkz: <http://wrap.warwick.ac.uk/83173>

This is translation of two articles which are published in CILIP Update October 2016, see also <http://wrap.warwick.ac.uk/83173>

** Kütüphaneci. Birleşik Krallık, e-posta: gurbuz13@gmail.com
Librarian. United Kingdom

Keywords: *University libraries; equality; diversity; University of Warwick; Bath Spa University; England.*

Öğrencilerin Rahatça Ders Çalışmalarına Yardımcı Olmak

2016 yılı başında, *CILIP Udate Dergisi*'nde sosyal ve öğrenim alanı, ekonomik ve kültürel merkezi olarak kütüphanelerin yerel topluluklarını nasıl destekledikleri hakkındaki Carnegie UK Trust'ın veritabanları serilerinden olan bir yazı yayımlandı (Power, 2016, s. 13). Bu veritabanları ve ilişkili olduğu yayıncılar, topluluğumuzun kalbinde güvenli alanlar olarak yer alan halk kütüphanelerinin sahip oldukları devasa bilgi ve teknoloji kaynaklarını tamamen ücretsiz olarak nasıl sağladıkları konusunu ön plana çıkardılar. Bu kütüphaneler bu işe adeta kendilerini adanmış bulunmaktalar ve yerel hizmet birimleri ile mükemmel bir bağ kurmuşlardır. Adı geçen çalışmada kütüphanelerin geliştirme görevinin yanı sıra, tecrit edilmeye nasıl mücadele ettiklerini, yaratıcılık ve kültürel etkinlikler için ortam sağladıklarını, bunun yanı sıra geleneksel ve dijital becerilerin gelişmesini destekledikleri dile getirilmektedir. Bu dinamik gelişmelere bağlı olarak adı geçen vakıf tarafından da vurguladığı gibi, *21.yüzyılın ihtiyaçlarına cevap vermek için kütüphaneler değişiyor ve değişmeye de devam etmek zorundadırlar. Kütüphaneler hem cesur ve yenilikçi olmak hem de kendi topluluklarını farklı kılmak adına neler yaptıklarını göstermek zorundadırlar* (Carnegie, 2014, s. 7). Adı geçen vakıf, bu mücadelenin yalnızca halk kütüphanelerince yürütülmediğini, üniversite kütüphanelerinin de bu mücadelede rol aldıklarını ve belirtilen alanlarda hizmetlerini geliştirdiklerini vurgulamaktadır.

Son birkaç yılda Warwick Üniversitesi Kütüphanesi (WÜK) bağlı olduğu toplumla ilişkisini geliştiren hizmetlerinde artış gösteren çalışmalar yapmıştır. Buradaki 'topluluk' her ne kadar bazı hizmetlerin ulaştırıldığı bölge halkı olsa da, esasında öğrenciler ve çalışanlar kastedilmektedir. 2014'de WÜK, genişleme yenilenmesinin bir parçası olarak, öğrencilerle (mezunlar dahil) ve çalışanlarla ilişkileri geliştirmeye dönük takımlar oluşturmaktadır.

Yeni Olana Neden İlgi Duyuluyor?

Aslında son on yılda kütüphanemizin misyonunda dile getirilen pek çok şey yeni değildir: 'Bilgiyle, destekle ve topluluğunla bağ kurmak' ilkesi tüm kütüphanelerin misyonlarının özünü oluşturmaktadır. Bu nedenle desteğimiz geleneksel bilgi becerilerinin ötesinde, dijital beceriler ve akademik becerileri de kucaklayacak şekilde geliştirildi ve genişletildi. Bunu yaparken, 'topluluk' lara odaklanıldı. Bu topluluklar: Öğrenme Kafesi, Ders Yapma Kafesi, Yüksek Lisans ve Doktora Alanı ve Wolfson Araştırma Değişimi'dir.

Becerileri Destekleme

Yakın bir zamanda üniversitenin anahtar değerleri içerisinde yer alan 'topluluk' ve hedeflerinden biri olarak 'topluluğumuzla bütünleşme' temaları, yeni üniversite stratejisince bir kez daha vurgulandı. Bu strateji belgesinde ana çizgi 'öğrenci ve çalışanların başarısı için şartları oluşturmak' olarak belirlenmiştir. Bu becerilerin gelişmesinde, tecritle mücadelede, güçlü bir aidiyet duygusu yaratmada ve rahat bir ortam desteği konularında başarı sağlanmıştır.

Becerilerin desteklenmesi alışılmış bakışla devam etmektedir. Bu anlamda, akademik meslektaşların ortaklığında akademik ve bilgi becerilerinin geliştirilmesi programları

oluşturulmuştur. Örneğin, lisans öğrencileri için ‘araştırmacı öğrenci’ etkinliği ve yeni destek alanı olarak ‘araştırmacılar için dijital aletler’; bunun yanında yüksek lisans öğrencilerinin tez yazımı başlangıcından itibaren stresle başa çıkmalarına yardımcı olmak amacıyla ‘OnTrack’ programları geliştirilmiştir. Akademik çalışma ve işe yerleştirme konularında yapılan desteklere benzeyen, becerilerin geliştirilmesi programı da hayata geçirilerek, öğrencilerin erkenden zorluklarla başa çıkma ve kendilerini rahat hissetmeleri amaçlanmıştır.

Aidiyet Duygusu

Becerileri desteklemek, sürekli gelişmesine rağmen, kütüphanenin sunduğu geleneksel bir programdır. Bizim için yeni olansa, tecritle mücadele ve öğrenciler arasında güçlü bir duygusal aidiyet bağ kurmaya yardımcı olmaktır. Öğrencilerin ve çalışanların başarısı için uygun şartlar oluşturulmaya devam etmek isteniliyorsa, bunun gerçekleşmesi için tüm unsurların dikkate alınması gerekmektedir. Maslow’un ‘ihtiyaçlar hiyerarşisi’ (Maslow, 1943, s. 370-96) Şekil 1 dile getirilmesi gereken unsurları ön plana çıkarmaktadır. Üniversite yerleşkesi barınma, beslenme ve güvenlik hizmetlerini sağlamaktadır ancak, aidiyet duygusunun yaratılması ya da öğrencilerin başarılarını kutlaması ve kendini ifade edebilme fırsatı sağlama konusunda neler söylenebilir? Kütüphaneler, bu unsurları desteklemek konusunda daha fazlasını yapabilirler.

Öğrencilerin kütüphanede, evlerindeki rahatlığı hissetmeleri için yoğun çaba gösterilmektedir. Dünyanın birçok bölgesinden gelen öğrencilerin yeni bir ülkede yeni bir hayata başlarken karşılaşılabilecekleri korkular azaltılmaya çalışılmaktadır. Bu anlamda, öğrenciler kütüphane blog’unda (We are Warwick) Warwick’e gelmenin nasıl bir şey olduğunu dile getiriyorlar. Yüksek lisans öğrencileri kütüphanedeki bazı bölümleri kullanarak etkinliklerini gerçekleştirebiliyorlar. Ayrıca kütüphane, Çin Yeni Yılı kutlamaları gibi kültürel faaliyetlere ev sahipliği yapmaktadır. Öğrenciler kendi aralarında kültürlerini rahat bir ortamda anlatma olanağı bulabilmektedirler.

Şekil 1. Maslow’un ‘ihtiyaçlar hiyerarşisi’

Mutlu Ders Çalışma

Bu programın (Warwick the library) temel amacı, öğrencinin kütüphanede rahat etmesini sağlamaktır. Mutlu Ders Çalışma Programı ilk olarak 2014 yılında, yaz okulu döneminde sınavların yoğun olduğu bir zamanda başlamıştır. Öğrencilerin sınav stresiyle başa çıkmalarına

yardımcı olmak, biraz nefes almalarını ve birbirleriyle iletişim kurmalarını sağlamak amacıyla etkinlikler düzenlenmiştir. Daha sonra bu program tüm yıla yayılmıştır. Yapılan birçok etkinlik üniversitedeki diğer ortaklarla birlikte geliştirilmektedir. Bu anlamda, Öğrenci Destek Hizmetleri ile yakın işbirliği halinde çalışılmakta olup, öğrencilerin kendilerini rahat hissetmeleri için aşağıdaki adımlar (New economics) teşvik edilmektedir:

- Bağ kur
- Aktif ol
- Farkına var
- Öğrenmeye devam et
- Ver

Herkes İçin Mutluluk Etkinlikleri

Crafternoon etkinliği ile öğrencilere; tığ işi, origami ve yetişkinler için boyama gibi fırsatlar sunulmaktadır. Bunun yanında, Çin Yeni Yılı kutlamaları kapsamında, bazı öğrenciler çeşitli karakterlere bürünerek, hem dinlenme zamanlarını değerlendirmiş hem de yeni beceriler kazanmış olmaktadır. Öğrenciler ayrıca masalara bırakılan boyama kağıtlarını boyayıp birbirlerine göstererek eğlenmektedirler. Bunların yanı sıra öğrenciler, öğlen yemek saatinde, Warwick Müzik Merkezi ortaklığında, öğrenme merkezine getirdikleri ukuleleri¹ çalmayı öğrenmektedirler. En az 30 dakika süren bu etkinlik ‘kendini geliştirme’ adı altında, bir süreliğine sınavları unutturmayı amaçlamaktadır.

Çalışma Masanda Stressten Arınma

Warwick Spor Merkezi’yle işbirliği yapılarak, öğrencilere yogayla daha aktif olma, vücut dengesi ve ‘stresiz çalışma masası’ gibi etkinlikler teşvik edilmektedir. Smoother Bike isimli bisiklet etkinliği de oldukça ilgi görmektedir. Bunun yanı sıra, yerleşke içerisinde bulunan göl çevresinde “Rahatlama Yürüyüşü”, öğrencilerin temiz hava alma ve aktif olmalarını sağlamak bakımından önemli bir etkinliktir. Çoğu etkinlikler öğrencilere aynı zamanda bağ kurma fırsatı vermektedir. Örneğin, Alice in Librarian, Dünya Kitap Günü kutlaması, Üniversite Ruh Sağlığı Günü, Mad Hatter Ay Partisi, oyun ve bulmacalar, öğrenci gelişim çalışmaları, şiir ve meditasyon vb.

Özgür Penguenler

Öğrencilere ücretsiz bir şeyler vermek, onları her zaman mutlu etmiştir. Bu doğrultuda onlara kampanyanın maskotu olan penguen stres oyuncaklarından verilmektedir. Öğrencilere meyve ve kek gibi yiyecekler verildiği zaman daha samimi ilişkilerin kurulması sağlanabilmekte ve bu durum şaşkınlık yaratmamaktadır. Böylelikle onların nefes alması teşvik edilmektedir. Ayrıca, dinlenme zamanlarında öğrenciler farklı sınavlar ve benzer konulardaki gözden geçirme notlarını, küçük notlara yazdıkları ilgi alanlarını (müzik vb. birbirlerine sorarak, hem konuları daha iyi kavrama hem de ilgi alanlarına giren konuları paylaşma fırsatı yakalamaktadırlar. Bunlar; ‘Telefonunu Unut – Daha Verimli Ol’, ‘Çay Molası’, ‘Panik Yapma’ gibi etkinliklerdir. İlginç bir şekilde, kek ikram edildiğinde harika geri dönüşlerin olduğu belirtilmektedir. Kek ve

¹ Dört telli gitar, ayrıntılı bilgi için bkz. <https://tr.wikipedia.org/wiki/Ukulele>

meyve ikramlarından birini seçmeleri istendiğinde, verilmek istenen mesajı almış olarak, genellikle sağlıklı olanı tercih etmektedirler.

En Sevilen Etkinliğimiz: Köpek Sevme

Mutlu Ders Çalışma programı kapsamında, köpek sevme en çok tercih edilen etkinliktir. Pets as Therapy vakfından 4-6 adet gönüllü kişiler köpeklerini kütüphaneye getirmekte ve öğrenciler küçük gruplar halinde 15 dakika onlarla vakit geçirmektedirler. Bu etkinlik ilk defa sunulduğunda, öğrencilerin köpeklerle buluşmak için kuyruk oluşturduğu belirtilmiştir. Bu yoğun ilgi kayıt sistemi başlatılarak bir düzene konulmuştur. Çünkü, bazı öğrencilerin odaya girdiklerinde köpeklerle uzun zaman geçirdiği ve köpeklerin bir süre sonra yorgun düştüğü ifade edilmiştir. Öğrenciler biraz da abartarak, konu hakkındaki görüşlerini şöyle dile getirmişlerdir: ‘Nasıl harika bir şeyse kendimi kaybettim’ ; ‘harika köpekler’ ; ‘ders yılı başında çok iyi bir başlangıç! Her zaman ihtiyaç duyduğumuz, oldukça rahatlatıcı bir etkinlik, köpeğimi çok özledim!’ Öğrencilerin ‘köpeğimi özleyorum’ kalıplaşmış sözüyle, aslında farklı yaş gruplarıyla – ebeveynler ve nineler/dedeler – onların gönüllü çalışma hayatları hakkında sohbet etme niyetini belli etmektedirler. ‘Harika köpekler ve harika insanlar’ en sık duyulan geri bildirimdir. Bu köpekler, öğrencilerin Instagram hesaplarının yıldızları olup, Warwick Twitter hesabının da en çok tercih edilen etkinliği arasında yer almışlardır.

Tüm bu dile getirilenler elbette bir eğlence; ancak bu öğrencilerin stresten arınmaları ve rahatlamaları adına ciddi bir bakış açısı ve harika bir şeydir. Böylelikle, ders çalışma baskısıyla başa çıkan ve daha donanımlı öğrenciler karşımıza çıkmaktadır.

Fotoğraf 1: Öğrenciler kütüphaneye getirilen köpekle eğlenceli vakit geçiriyorlar. (Warwick the library)

Ortak Bir Kültürel Anlayış Yaratma

Akademik kütüphaneler, öğrencilerin öğrenme deneyimi kazanmasında ve akademik araştırmanın desteklenmesinde merkezi rol üstlenen ve daima üniversite yerleşkesinin kalbi olarak tanımlanmışlardır. Ancak, bu hizmetlerin insanlara ulaştırılması çok maliyetli ve aynı zamanda insanların zamanını ve bilgisini çekmeye çalışan bir rekabetçi ortam oluşunu da hesaba katmak gerekmektedir. Bu rekabetçi ortamda kütüphaneler, ayrıcalıklarını, değerlerini ve etkilerini göstermek zorundadırlar.

Bath Spa Üniversitesi (BSÜ) kütüphane yetkilileri kullanıcılarına, kütüphanelerin derme barındıran bir depodan veya sadece ders ödevlerine yardımcı olmayı amaçlayan bir yerden daha fazlası olduğunu hatırlatmaktadırlar. Bu bağlamda, kullanıcılarla müfredat sınırlarının ötesine geçerek iletişim kurmakla birlikte, entellektüel ve kültürel anlayış algısı paylaşımını yerleştirmek için farklı disiplinler arasında karşılıklı konuşma ortamı sağlanmaktadır. Kütüphane, pek çok yönden üniversitenin somutlaşmış halidir ve özellikle BSÜ'nin güçlü, özgürlükçü sanat anlayışının yansımaları göstermektedir.

Eşitlik Hakkında Düşünmek

Bu düşünceyle, daha fazla kişinin katılımını teşvik etmek ve bir platform olarak kütüphanenin tanıtımını yapmak amacıyla sosyal yardım projesi çerçevesinde bu düşünceyi geliştirecek kütüphane çalışanlarından oluşan bir ekip oluşturulmaktadır. Kütüphanenin bu temel değerleri üzerinde fikir alışverişi yaptıktan sonra, eşitlik ve ayrımcılık konularını işleyen bir proje üzerinde karara varılmaktadır. Böylece Okumalar ve Haklar (Reads and Rights) projesi başlamıştır.

Bu projenin amacı, kitaplar ve kütüphane eşliğinde eşitlik ve ayrımcılık konularında düşünmeyi ve konuşmayı kamçulamaktır. Bu projeye insanların katılımını sağlamak amacıyla onlara şu soruyu yöneltilmiştir: *Eşitlik ve ayrımcılık konularında toplumdaki tutumumuz ve görüşlerinizin değişmesinde sizi en çok hangi kitaplar ya da insanlar etkiledi ya da kişiliğiniz üzerinde en çok hangileri etki bıraktı?*

Projeyi genişletmek ve tartışma ortamı oluşturmak amacıyla akademik çalışanların da projeye dahil edildiği belirtilmektedir. Tavsiye edilen kitaplardan oluşan bir başlangıç listesi oluşturmak için sekiz konu başlığı belirlenmiştir: Irk (race), cinsiyet değişimi (gender reassignment), engelli (disability), din ve inanışlar (religion and beliefs), cinsel yönelim (sexual orientation), cinsiyet (gender) disleksi (dyslexia) ve akıl ve ruh sağlığı (mental health).

Roman, roman dışı, biyografi ve otobiyografi konularını kapsayan kitapların bir listesinin oluşturulduğu ve başlangıç listesini oluşturmanın oldukça zor olduğu ifade edilmektedir. Bu listenin amaçlanan kesin bir liste olmadığını açıklığa kavuşturmak önemli bir süreçtir. Ancak, belirlenen konularla ilgili öne çıkan kitaplar olmasına özen gösterilmektedir. Tespit edilen kitapların uygun olup olmadığı konusunda ikilemde kalınan durumlar olmaktadır. En doğru kitabı seçme niyetine rağmen, seçimlerin önyargılı anlaşılmaya ve tartışılmaya açık olduğu belirtilmektedir.

Bu proje, üniversitenin “eşitlik, çoğulculuk ve farkındalık haftası”nın bir parçası olarak başlamıştır. Akademik yıl boyunca sergilenmek amacıyla, üniversite yerleşkesindeki merkez ve üye kütüphane dermeleri için tavsiye edilen kitaplardan birer adet satın alınmıştır.

Artan Farkındalık

Uusal farkındalık gün ve etkinliklerine denk gelebilecek şekilde, her ay farklı bir konu üzerinde yoğunlaşmaktadır. Örneğin; Ekim ayında Siyah (Afrika) Tarih Ayı, Aralık ayında Birleşik Krallık Engelli Farkındalığı ve Mart ayında Uluslararası Kadın Günü. Projeye ilgili tüm öneriler alınarak göz alıcı bir şekilde dijital zaman çizelgesine aktarılmaktadır. Bu zaman çizelgesine giren eserler sansürlenmemiştir. Akademik özgürlük ilkesi, üniversite kütüphanesinin özünü oluşturduğundan, bu proje için düşünce ve bilgiye erişim hakkı kutlaması denilmektedir.

İnsanları Kaynaştıran Bir Vasıta

Memnuniyetle söylenebilir ki, bu proje bir vasıta olarak kütüphane kullanıcılarıyla diğer bileşenlerin kütüphaneye hizmetlerinin kendilerine nasıl yardımcı olabileceği tartışmasına zemin hazırlamıştır. Bu durum, kütüphane personelinin insanlarla bağlantı kurmak için kütüphaneden dışarı çıkarmanın diğer bir aracı kadar önem taşımaktadır. Ayrıca, sosyal medyada yapılan kampanya da projeye geniş bir katılım sağlamıştır.

Bu başarı, projenin bir sonraki akademik yılda da yapılmasına teşvik etmiştir. Yeni girişimler arasında, zaman çizelgesine video klipler şeklinde eklenecek kitaplardan özetler okumaları için sahne sanatları öğrencilerinden istekte bulunmak olarak belirlenmiştir. Ayrıca, üniversitenin yaratıcı yazarlarına tanınmış yazarlar da dahil, projeye katılma isteği gönderileceği ifade edilmektedir.

Sonuç olarak, “Okumalar ve Haklar” pek çok insanın hayal gücünü etkisi altına almıştır. Bunun yanında bu proje, kütüphanelerin, farklılıkların ve çeşitliliklerin kutlanabileceği, demokratik alanlar olma konusunda ilham kaynağı olmuştur. Yine bu proje, kütüphanecilerin bilgilere eşit şekilde erişim sağlama rolünü de bir nevi onaylamış bulunmaktadır.

Kaynakça

(2016). Power to support communities, *CILIP Update*, March, 13

Carnegie UK Trust. Speaking volumes: the impact of public libraries on wellbeing, 2014, 2. Erişim adresi: (<http://bit.ly/2cgxRSJ>).

Maslow, A. (1943). A theory of human motivation. *Psychological review*, 1943, 50(4), 370-96.

We are Warwick. Erişim adresi: <http://studentblogs.warwick.ac.uk/postgraduate>

Warwick the library. Erişim adresi: <http://www2.warwick.ac.uk/services/library/students/study-happy> veya Twitter, #StudyHappy

New economics. Erişim adresi: <http://www.neweconomics.org/projects/entry/five-ways-to-well-being>